

SLUTREDOVISNING FRÅN VOX PACIS'S PROJEKT
UNGA VOX I FÖRORTEN
under åren 2011 – 2014

Slutrapporten är sammanställt av
Gunilla Nordlund/Vox Pacis regissör
& konstnärliga ledare
Foto: Martin Skoog

EN RESE-DAGBOK FRÅN ORTEN

Ingress: Mycket har hänt i världen och i vår närmiljö sedan Vox Pacis startade. Det som var unikt och lite originellt men ändå främmande med oss när vi startade för 8 år sedan började arbeta med artister från alla världsreligioner i en och samma uppsättning möts idag med respekt och intresse. Världen har krympt och tiden har hunnit ifatt oss. Det blir allt vanligare idag att företrädare från många olika religioner och kulturer möts i samarbetsprojekt i en strävan att nå fred och försoning mellan människor, stater, kulturer och religioner. Men polariteten ökar också. Allt fler ställer sig frågan: Vilket samhälle ska vi i framtiden leva i? Allt det här sammanslaget har gjort att Vox Pacis arbete både blivit lättare och svårare. Hur går vi vidare?

*Är det möjligt att vi har levt så länge på den här jorden
att vi har haft tusen och åter tusen år på
att tänka, iaktta och skriva, men att
vi har låtit miljoner år gå utan att vi har
lärt oss att älska varandra.*

/Sigrid Kahle, 2008

Bakgrund: Vox Pacis – Fredens Röst grundades efter konflikten med Mohammed **teckningarna** i Danmark år 2006. Förundrad såg jag på TV att en hel värld var i uppror på grund av några teckningar. Marken gungade under fötterna precis som den gör idag. Var ett tredje världskrig på gång? Något måste göras – men vad?

Om kultur har en inneboende förmåga till destruktivitet, har den då inte också möjlighet till dess motsats, nämligen förmåga att uppfatta konstruktiva lösningar och se till det som förenar istället för det som skiljer oss åt? Kan ett konstnärligt arbete bli en bro för **ett** försöknings och fredsarbete. Så ungefär gick tankarna när idén föddes om att skapa en fredskantat med artister från alla världsreligioner. Tanken var att väva samman olika musikaliska och konstnärliga uttryck och visa att människans utveckling alltid varit i rörelser sammanvävt av olika röster.

Världskartan håller på att ritas om, nya insikter och attityder föds i den förändringsprocess som vi idag alla befinner oss i. Människlighetens utmaning kommer att handla om hur vi kan hantera den förändringen. Vox Pacis tror att det som kan genomföras i det lilla, på scenen, också kan ske i det stora, på världsarenan - eller som en av våra artister brukar sjunga: **Vi kan människa bli. Människa fri.**

Tanken var att börja ett samarbete mellan konstnärer, artister, forskare, pedagoger och religionsledare från alla de stora världsreligionerna och några mindre traditioner såsom den samiska, sufiska, romska och tibetansk buddhistiska. Visionen var en fredskantat med **solosång**, dans, musik och körsång, framförd av artister från alla jordens hörn. Alla religioner skulle vara representerade, ingen skulle känna sig utanför eller förtryckt av någon annan. Frågan ställdes om det var möjligt att hitta en sådan gemensam nämnare? Vi chansade på ett ja.

300 artister (sångare, musiker, dansare, körer) och forskare/föreläsare från 16 olika kulturer runt om i världen samlades i Stockholm under tre veckor för att förverkliga visionen. Ett nytt verk skapades: *”A Challenge to Humanity”*. Komposition: Ylva Q Arkvik, text: Sigrid Kahle, dirigering: Jonas Dominique och regi: Gunilla Nordlund. Verket uruppfördes i augusti 2008 i Gyllene salen, Stockholms Stadshus, dessförinnan öppna repetitioner i Sofia kyrka. Arbetet föregicks av workshops, seminarier, föreläsningar, repetitioner och mindre konserter under hela 2007 och 2008. Kantaten uppmärksammades i alla stora medier (dagstidningar, TV, radio). Även utomlands. Tusentals besökare hittade fram. (Det var en mångfaldspublik med representanter från alla religioner, ambassader, organisationer, åldrar och etnicitet). Det stora gensvar som Vox Pacis då fick gjorde att vi bestämde oss för att gå vidare. Somrarna 2009, 2010, 2011 genomförde vi varje år en Vox Pacis festival företrädesvis i Sofia kyrka men även på andra platser runt om i Stockholm. Vi inledde också en seminarie-serie tillsammans med Folke **Bernadotteakademin**, Sensus, Nobelmuseet, Sofia församling, Rikskonserter och Södertörns Högskola. Huvudrubriken var *”Kultur som brobyggare – är det möjligt?”*

Efter flera års arbete märkte vi att konceptet bars av både medverkande artister och en blandad publik över ålders- och köns- och etnicitetsgränser.

Tiden var nu mogen för ett nytt steg. Vi önskade få med oss unga från södra förorten. Flera hade tagit kontakt och vi upptäckte att där fanns en konstnärlig dynamik, en slags elektrifierande hiphop. Skärholmen valdes ut som plats, några av Vox artister bodde där och mer än 40 olika språk talades och där fanns en dynamisk ungdomskultur. Frågan ställdes: Skulle vi utifrån vårt koncept och erfarenhet kunna möta denna **mångfaldsbegåvning** som också inkluderade: vilsenhet, splittring och utanförskap?

Vox Pacis styrka var vårt koncept men också att vi hade en mobil ensemble med professionella artister från 15 – 16 kulturer som engagerade sig för Vox Pacis idéer och gillade att ingå i vårt löst mobila nätverk. En annan viktig faktor som visade sig bli av stor betydelse var: **Vox Pacis och religionen.**

En av de stora skillnaderna med att arbeta i innerstan kontra förorten är människors olika relation och attityd till det heliga. Hur tufft och stökigt det än kan synas vara i orten så är det ändå en självklarhet att kunna tala om Gud, vilket oftast inte är fallet i city. Vox Pacis favoriserar inte någon religion framför en annan utan betonar religionsdialog och förståelse för olika heliga traditioner. Vi rörde oss i samma andliga rum som de flesta i förorten vilket gav oss ett försprång gentemot **många andra** aktörer. På ett indirekt plan nådde vi de unga omedelbart.

Vox Pacis hade börjat arbeta fram en metod som kom att kallas för "ett tredje scenspråk i rörelse". Tanken bakom uttrycket lyder ungefär följande: **Vox Pacis vill ta vara på den kreativa underground/hiphop kultur som lever i förorten och förena den med ett vedertaget västerländskt och låta dem tillsammans korsbefrukta varandra och transformeras till "ett tredje scenspråk i rörelse". Vi står inför en stor global samhällsparadigm, ska vi klara av de prövningar som det medför måste vi hitta nya mötesrum och nya arbetsmetoder så att en positiv förändring och nya attityder kan växa fram.**

Visionen var att skapa mötesplatser och föreställningar där alla kunde samlas och känna sig delaktiga över etnicitets- och åldersgränser. "Den Andra" skulle lära kännas genom nya och gemensamma "kulturbyggen". Visionen fanns men praktiken mötte oss hela tiden med nya utmaningar. Och överraskningar.

FORSKNING

Vox Pacis tankar engagerade Södertörns Högskola. Prorektorn Rebecka Lettval (tidigare docent på Nobelmuseet) tog initiativ till ett kommande samarbete under rubriken: **Går det att bygga upp ett nytt kulturellt fredscenter i förorten?** Tanken var att några forskare från Institutionen för kultur och lärande skulle följa projektets framväxt och dokumentera processen. Högskolan själv skulle stå för dessa kostnader.

SKÄRHOLMEN UNDERSÖKS

Redan hösten 2010 vände vi oss mot Skärholmen. Diskussioner började med olika aktörer. Var det någon som ville samarbeta? Först ut var Svenska kyrkan och ungdomsgården 2:a Hemmet. Tillsammans med dem producerade Vox en rad mångfaldskonserter med 10 – 15 artister från olika religioner samt mindre musikföreställningar med **hiphop artister**. Vi deltog i Nationaldagsfirandet på torget samt i en rad andra engagemang på biblioteket, ABF, m.m.

Skärholmens Stadsdelsnämnd, ABF-Syd, biblioteket, kyrkan, muslimska rådet, Scengymnasiet och Kulturskolan var alla positiva. Olika överenskommelser inleddes. Vi blev en slags sammanhållande aktör som kom utifrån och band ihop. Scengymnasiets rektor **inbjöd** oss till samarbete. Vi skulle få använda deras lokaler och tillsammans med deras konstnärliga lärare undervisa i musik, teater, dans och livsåskådningsfrågor. Ett nytt pedagogiskt och konstnärligt arbete skulle utvecklas – och några **föreställningar** produceras, och Skärholmens Stadsteater skulle öppna sin scen under kortare perioder. Vi erbjöds kontor, repetitions- och undervisningslokaler – samt en scen. Sofia församling som tidigare varit Vox Pacis stora stöd och hemort kunde inte i längden fungera. Den nya situationen berusade, vi kände oss välkomna och inspirerade att igångsätta ett kulturellt mångfaldsarbete i interaktion med olika **aktörer** i Skärholmen/ Bredäng.

Vi hade tur även på andra områden. Ismail Esskalli, **reggae artist**; som varit med i Vox Pacis sedan 2008,

visade sig bo i Skärholmen. Han var idol för många unga hiphopare. Med hans positiva blick och stora nätverk blev han en dörroppnare. Ismail borgade för att Vox Pacis var bra. Många unga blev intresserade. Vi kunde bilda Unga Vox.

UNGA VOX OCH FLYTTEN

Skärholmens Stadsdelsnämnd engagerade sig i Vox Pacis "flytt" och Unga Vox's tillblivelse. De anordnade möten med Stadsdelens många aktörer och skrev egna ansökningar till Stadshuset, **förortsprojekt satsning** i Stockholm. Stadsdelsnämnden funderade på hur de kunde bidra till en positiv utveckling. Avsiktsförklaringar skrevs, ansökningar lämnades in.

Vox Pacis beviljades pengar från Allmänna Arvsfonden utifrån uppställda ramar, men även från Musikverket, Kulturbryggan och Landstinget fick vi positivt svar på våra ansökningar. De tuffa åren tycktes vara till ända.

Arbetet i Skärholmen fortsatte med att vi utifrån konceptet "ett tredje scenspråk i rörelse" föreslog en föreställningsidé som kom att kallas för "**Antigone i Skärholmen**". Konceptet byggde på Sofokles antika drama Antigone – omvandlat till nutid i modern tappning. Hot om utvisning, fadersuppror och unga utlandsfödda kvinnors kluvenhet gentemot tradition och frågor om svenskhet skulle lyftas. Nykomponerad musik och nya sång- och kör- texter togs fram. Vi började i liten skala med att inkludera tre unga rappare från området. Tanken var att rapparna, elever från Kulturskolan i Bredängs sånglinje och Scengymnasiet teaterlinje skulle ersätta den grekiska kören i Sofokles drama. De, tillsammans med sex professionella skådespelare och 5 musiker representerade 12 olika kulturer. De flesta boende i **orten**. Antigone i Skärholmen växte fram under Gunilla Nordlund, Jonas Dominques och Gunnel Mauritzsons konstnärliga ledning med 30 artister på scenen inklusive en liten orkester. Tillsammans skapade vi – kan man säga - en slags "Skärholmens blues" med ny text och musik, specialkomponerad för orten. Projektet skulle ses som ett första undersökande steg i riktning mot "ett tredje scenspråk". Två scenuttryck: den västerländska och förortens underground (rappen/hiphopen) skulle mötas på lika villkor. Jag tror att det var första gången rapp ordentligt skulle integreras i en "vanlig" teaterföreställning, 15 rapptexter hade författats av rapparna själva. Skulle vår idé lyckas?

KAOS 1

Då hände detta: Scengymnasiet meddelade att de skulle lägga ner teater- och musikverksamheten, och i princip hela gymnasiet i Skärholmen. Ingen var förberedd, inte ens Skärholmens Stadsdelsförvaltning var införstådd med den nya situationen. Vad göra? Vi stod där med en fruktbar idé, människor, artister, pengar – men inga lokaler, varken kontor, mötes- och repetitionslokaler eller scen! Stadsdelsförvaltningen var "tagna på sängen" men tog ändå upp förhandlingar med Scengymnasiet utan att finna någon konstruktiv lösning. Förvaltningens kultursekreterare var dessutom ny på posten, den tidigare hade just gått i pension och ingen kunde omfatta vad som hänt. Det uppstod en situation som blev minst sagt turbulent.

Vi kunde för en stund ägna oss åt arbete i skolorna men letandet efter lokal fortsatte hela tiden. Lokaler var det enda vi tänkte på. Problemet med de flesta förorter är att den tidigare gamla bebyggelsen med lokalkrogar, Folkets Hus, biografen, idag, har förvandlats till köpcentrum med stora Gallerier. Detta gällde även Skärholmen. Ingen lokal gick att uppbringa så långt ögat nådde och hela Scengymnasiet skulle utrymmas, byggas om och förvandlas till andra skolformer.

Med Stadsdelsförvaltningens hjälp beslutades **till sist** att Vox Pacis skulle få använda den stora aulan i **Bredängsskolans** under föreställningsperioden, i maj 2012. Men tiden innan: Förberedelser, möten, kostym- scenografi-tillverkning, mindre repetitioner osv fick lösas på annat sätt. ABF-Syd upplät sina lokaler i Skärholmen två kvällar i veckan, ibland kunde vi vara på 2:a Hemmet, på Kulturskolan eller hyra Röda Korsets Folkhögskola eller arbeta hemifrån, osv.

Hösten 2011 fungerade det men under våren måste vi finna en mer stabil plats för regelrätta repetitioner. Vi var ett stort gäng, 30 personer som skulle samsas på scenen. Det blev Riksteatern i Hallunda som tog emot oss innan vi kunde flytta in i Bredängsskolans aula och bygga om den till en teaterscen (som vi gjorde). Det var inte billigt och vi måste vara flexibla och t.ex. se till att alla var ute ur lokalen inom en

viss tid annars gick larmet. Ibland kunde vi inte alls vara där, ibland hade ledningen glömt att informera om vissa ändringar. Hyran med vakter för en knapp månad blev dyr! Och uppgick till 120 000 kronor plus ombyggnad. Till detta tillkom hyran hos Riksteatern under hela mars och april.

Lokalhyran tog mycket pengar av budgeten men vi hade inget val om vi ville förankras oss och skapa en bas i södra förorten. Att vi accepterade situationen berodde på att vi tänkte: om vi gör en bra föreställning kanske det kan gynna oss på lång sikt, kanske fler skulle bli intresserade av samarbete och **önska** se oss permanent i förorten och **då** hjälpa till att hitta en lösning. Kanske, kanske, kanske blev vårt honnörsord. Skulle Vox Pacis dröm: ett kulturellt fredscenter med en eventuellt inbyggd hiphopteater kunna infrias?

DET TREDJE SCENSPRÅKET

40 personer (30 personer på scenen och 10 bakom) var engagerade i föreställningen "Antigone i Skärholmen" vilket motsvarar ett medelstort företag. Med så många människor involverad utan att ha en fast punkt, inte ens ett kontor **eller** gemensam samlingsplats för organiserade och spontana samtal. **Det** krävdes en extrem flexibilitet och logistik för att klara av situationen. Tillika strikt arbetsprogram som måste hållas på minuten. Det fungerade något så när för oss som tidigare hade arbetat samman och var van att arbeta mobilt men för t.ex. nyanställd producent och projektledare utan tillgång till kontor blev situationen så sårbar och stressande att de slog bakut. En alltför stor arbetsbörda hamnade då istället på mig som konstnärlig ledare och regissör, jag tvingades bli "allt i allo", dvs. en som borde förutse alla förberedda och oförberedda situationer. Med 40 mångfalds- personer, olika i ålder, bakgrund, erfarenheter, blev det övermäktigt. Det mest oväntade kunde inträffa. Men också dess motsats.

För oss äldre var rappkulturen omvälvande. Personligen häpnade jag över de ungas snabba uppfattnings- formulerings- och iakttagelse-förmåga. Jag hade inte väntat mig en sån extrem kreativitet och professionalitet av 16 – 22 åringar. Deras ordkonst hissade, rapptexterna vävdes in i manuset och lyfte. Men jag hade inte heller väntat mig en sån anarki som ibland kunde uppstå: svårigheter med att passa tider, orealistisk bild när det rörde sig om pengar, genans att gå utanför rappkulturens ramar och bristande kunskap om teaterformen. Olika grupper inom ensemblen ryckte då och då ihop. Och det var inte alltid bara de unga. Jag stod i mitten av allt detta och skulle lösa motsättningar och driva arbetet framåt.

Ali-Reza Modjallal, en mycket känd skådespelare från Iran, (ungefär Irans motsvarighet till Jan Malmström o tillika teaterchef), var med i en av de ledande rollerna. Det var betydelsefullt för de unga förortsartisterna att en erkänd, äldre utomeuropeisk skådespelare var med. Han var dessutom stor idol för många av deras föräldrar. För de unga var samarbetet mellan unga och några äldre **skådespelare** med etnisk varierad bakgrund ovant men stimulerande. Även en artist som Mamadou Sene, en senegalesisk världsmusiker, **förundrades** man över, t.o.m. den etniskt svenska folksångerskan Gunnel Mauritzson blev en okänd fågel för många unga. Men det berikade dynamiken. Likaså genrer **överskridandet** mellan konstarter.

ANTIGONE I SKÄRHOLMEN

Föreställningen "Antigone i Skärholmen" blev en framgång. Merparten av publiken kom från förorten. En teaterovan publik, i alla åldrar. Flera uttryckte att de för första gången sett något som handlade om deras verklighet, och våra samarbetspartner gav oss en kvalitets-stämpel och en önskan om fortsatt samarbete. De unga ville fortsätta men ville vara med redan initialt. Externa producenter och projektledare klarade inte av pressen att fungera optimalt i en mobil arbetsprocess utan kontor och andra faciliteter. Vi hade inte ens tillgång till en egen kopieringsapparat. De lämnade projektet eller så kunde vi inte fortsätta samarbetet när de inte förmådde skapa nätverk, samarbetspartner, inte ens söka nya pengar som initialt varit en av de viktiga arbetsuppgifterna. Brist på kontinuitet har varit en av de tuffaste utmaningarna. Vox behövde människor som både var visionära och duktiga på hantverket. Var fanns de?

När det så blev klart med fortsatt finansiering beslöt vi att fördjupa mötet med det västerländska teaterspråket och rappkulturen ytterligare. Vi engagerade fler unga rappare och dansare än vi tidigare gjort. Vi knöt till oss 25 unga artister för kommande produktion. Vox engagerade också fyra unga **projektledare** som var motiverade, och intresserad av processen och att utvecklas och lära. Två kom från förorten och två hade just flyttat till Stockholm från Finland.

*Varför finns det folk som dömer, pekar på andra och ser fel
Vem har gjort dem till ägare av nått spel
Vem är du som, som har fått lite makt i världen
som ska skilja, på alla kvinnor och män
O, vem är du, som har fått allt du har från gud
som ska spela honom, trots alla förbud
mot alla odds, ska du ha rätt
Förtränger dina fel, fokuserar på ditt sätt
....vad man då måste göra, är att inse och förstå
att vi trots allt är människor, gud är störst och vi är små!*

Rapptext ur "Antigone i Skärholmen" av Rawda Khadraoui, 2012

ÅR 2 2013 – FYRA UNGA PROJEKTLEDARE

Vi fortsatte att gå vidare, bl.a. genom en fastare struktur och bredare nätverk. De fyra unga projektledare anställdes - och vår ljussättare som arbetat med Vox sedan 2006 och parallellt även som producent på Romateatern erbjöd sig nu att vara producent även på Vox. Det innebar att vi kunde få kontinuitet, han hade ju redan från början varit med i hela processen och var mycket angelägen att Vox skulle förankras i förorten. Att vi kände varandra sedan 20 år tillbaks var också ett plus – trodde jag då. Tanken var att skapa ett långsiktigt team inom Vox Pacis (regissör/konstnärlig ledare, producent, scenograf, belysning mästare och kostymör) som skulle handla de fyra projektledarna. Tillsammans skulle vi formulera grunderna, leda och stödja: Vad krävs för att bli en bra projektledare i ett konstnärligt projektarbete – i ett förortsprojekt? Den frågan skulle vi försöka besvara.

De fyra projektledarna var också alla artister med olika specialiteter. De skulle ingå i projektet både som projektledare och som skådespelare/artister utom Timothy Pilotti som gick på vidareutbildningen på Statens scenskolan. Timothy skulle istället ansvara för rörelse/ koreografi och kinesisk kampsport.

De fyra projektledarna var:

Husam Taha, välkänd rappare, med en fil.kand. i fred och konfliktlösning, Sthlm:s Univ.

Ismail Esskalli, reggae-artist o coordinator.

Nora Sandholm-Azémar, fysisk skådespelare, allround på mycket, finsk- och fransktalande.

Timothy Pilotti också fysisk skådespelare med inriktning på kinesisk Pekingopera/akrobatik.

Tillsammans behärskade de många olika språk, svenska, engelska, franska, arabiska, och lite finska och spanska. Alla hade sin kvalitéer som berikade projektet, men Nora var den som hade störst talang när det gällde själva projektledar rollen. Hon var en naturbegåvning, och ibland – så här efteråt – är jag rädd att projektarbetet störde hennes skådespelararbete lite väl mycket.

Vi hade också inlett ett samarbete med Skärholmens Folkhögskola, Levandeverkstad. Två elever därifrån ingick som kostym- och mask – assistenter under kostymörens ledning, de var delaktiga i hela processen från ax till limpa. Tanken var att vi skulle internutbilda några unga specialbegåvade människor som framöver kanske skulle kunna axla en del av arbetet och på lång sikt, bli knutna till Unga Vox. Tillkom gjorde också en person som skulle ansvara för arbetet mot skolorna eftersom vi skulle bli mer riktade just mot skolorna, specifikt gymnasierna.

Tillsammans hade vi också ett stort internationellt nätverk som på lång sikt kunde befrämja utvecklingen. Att skapa ett kulturellt fredscenter var ju inte bara viktigt för Skärholmen utan borde också vara så för världen. De unga och teamet träffades initialt och regelbundet hemma hos mig men ganska snart kunde vi flytta över till Medelhavsmuseets lokaler.

Världens första rapp-odysseé

FRÅN ÖKENBLUES TILL HIPHOP – DEN UNIVERSELLA RYTMEN

Ny ungdomsmusikal växer fram. Det var det dags att dra lärdomar från "Antigone i Skärholmen" och gå vidare. Vad skulle vi göra? Ismail Esskalli uttryckte en önskan om att nästa produktion skulle handla om rappens historia som han menade föddes i Afrika och på Arabiska halvön för många 1000 år sedan.

Ismael berättade att en av våra artister - Mamadou Senes (muslimsk, senegalesisk artist som varit med i Vox sedan 2009) sjöng "gammal"-rapp som funnits i Västafrika sen mer än 1000 år tillbaks. **Ismail sa att den tidens** rapp var ett budskap om fred och vänskap, och sjöngs av poeter och grioter som vandrade från Arabiska halvön över "Mali-bältet" till Senegal och **Västhavet**. Då var det viktigt att förmedla

rappens **inneboende** fredsbudskap. Detta borde vi bygga en fabel kring! Ingen annan hade berättat den här historien **tidigare**, sa Ismail. Sagt och gjort, vi skapade en föreställning som med magins kraft förde oss 1000-tals år tillbaka till Östafrika **och vidare till** Västafrika och **till de stora slavskeppen på vilka** människor i miljontals fraktades över det stora havet. **Vi** landade på den amerikanska **kontinenten, och nådde slutligen** fram till modern tid: Bronx, Harlem, New York. Paris - övriga världen. Det blev en slags blandning av pedagogisk science fiction och musikalisk vandring med en invävd kärlekshistoria och **rasmotsättningar**. Så skapade vi världens första rapp-odyssé genom tid och rum!

Ett gigantiskt arbete igångsattes. Husam Taha skulle föreläsa och ansvara för rappskrivars kurs/workshop. Rappare från hela stor-Stockholm anmälde sig många från Fryshusets rapplinje. Bara en av rapparna från Antigone följde med in i det nya projektet, de två andra hade hunnit bli rikskändisar, vunnit tävlingar på TV4 och gått vidare. Men metoden från Antigone att skriva riktade rapp- och sångtexter som infogades i manuset, fortsatte att utvecklas. En ramberättelse författades. Rent musikaliskt skulle vi använda oss av rapp, hiphop, gnawa, soul, visa, jazz, r&b, psalmer - samt skådespeleri och dans. Koreografi skapades till berättelsens olika delar: gnawa, afrikanskt, slavdans, hiphop, breakdans, kinesisk kampsport, pardans, m.m.

I Antigone hade vi flera professionella skådespelare, nu i Ökenblues satsade vi främst på unga ”upcoming” artister samt en skicklig saxofonist och en ”grym” ung soul-sångerska som hört av sig och bett få vara med. Gratis, bara hon fick. Ismail, Gunnel och Mamadou var med sen tidigare. Och så våra projektledare, tillika skådespelare Nora och Husam.

KAOS nr 2

Dansarna skulle vara delaktiga och medverka med egna koreografier - men den stora uppståndelsen **kom att handla om** pengar. Några drev starkt linjen om mycket högre ersättning än vad Vox kunde erbjuda. När vi tvingades säga nej utlöste det nära på en hat-kampanj riktad mot oss. Vi fick en känsla av att några föräldrar låg bakom – det hela slutade med att de flesta hoppade av. Jag förvånades stort. Var inte dessa dansarnas fortfarande gymnasieungdomar? Och var det inte spännande att få arbeta i en professionell uppsättning och lägga det till sin CV? Nya kom så småningom till genom kontakter och breakartister hörde av sig från norra förorten. Situationen löstes efter mycket turbulens och vi fick en vital och väl- fungerande, bra dansensemble, bättre än tidigare. När föreställningen var klar, publik och press **strömmat** till, tog de avhoppade nyfiket sig till teatern för att se. Så bra! Det hade de inte väntat sig. Ångrade och ville vara med. Det var så dags. Den som stannat kvar trots tumult var desto gladare.

REFLEXIONER RUNT UNGA VOX

Ibland har jag undrat och klagat över att det var så mycket bråk om pengar och tider. Jag har jämfört Unga Vox med t ex Enskedespelen som har 100 tals unga involverade utan att behöva ha alla dessa konfrontationer om pengar och ensembleansvar. När jag undrade mest intensivt förklarade en forskare för mig att: ”Enskedespelen är ju ett etiskt svenskt medelklass spel. Barn och ungdomar blir supportade av **kulturella medelklass** föräldrar och syskon som betalar deras avgift, ser till att de kommer i tid, finns med och är behjälpliga bakom scen och på alla andra sätt stödjer sina barn och produktionsprocessen, **Just för** att det ingår i en slags uppfostran och allmänbildnings **ideal** att någon gång under **uppväxten ska deras barn varit i med i en sån** uppsättning/uppsättningar.

Unga Vox **hade varken haft en sådan kader eller sån föräldrar uppslutning**. Inte alls. I den typ av förort som vi befunnit oss i står kultur och teater inte högt på listan. Tvärtom. Om ”våra” unga artister, enl. deras föräldrar skulle göra något utanför skolan så var det att jobba extra för att få in pengar. Det är bättre med ett extrajobb på McDonalds än att hålla på med teater. De ringa arvoden Unga Vox betalade gjorde det acceptabelt. Men inte mycket mer. Hur mycket enklare hade det inte varit om föräldrarna varit involverade! Vi tror att det är nödvändigt med möte mellan föräldragenerationen och de unga om segregationen ska kunna brytas. Vi bröt den på scenen och bland publiken och får vara nöjda med den insatsen – än så länge.

NÄTVERKET: FÖRORT – CITY - FÖRORT

I processen med att forma en tydligare struktur skapades Nätverket förort – city - förort, med följande aktörer: Vox Pacis, Världskulturmuseerna, ABF-Syd, 5:te Elementet, Fryshusets rapplinje, Södertörns Högskola och delvis Anna Lindhs Stiftelsen. Målet var att hitta ett fungerande samarbete mellan insti-

tutioner i förorten och i city. Tanken var: om vi skulle kunna bryta segregationen mellan innerstan och ytterområdena/förorten krävs det mer än att producera mångfalds- föreställningar i orten. Vi måste också hitta kreativa samarbetsprojekt mellan institutioner och människor **både** i förort - city.

Världskulturmuseerna hade ett regeringsuppdrag att arbeta mot förorten och Vox Pacis en vision att hitta många kanaler för att kunna bryta känslan av **utanförskap** som många bär med sig. Målet var att bygga större nätverk mellan olika aktörer som annars inte naturligt träffas. Etnografiska museet hade lokaler och föremål, Vox Pacis och Fryshuset hade den historiska och musikaliska kompetensen.

Samarbetet startade hösten 2012, konkret med en heldags workshop som två av Vox Pacis projektledarna (Nora och Husam) helt själva fick utforma tillsammans med två av museets intendent. Deltog gjorde Vox Pacis alla artister och medarbetare samt lärare och elever från Fryshusets rapplinje, en del av Världskulturmuseernas personal, representanter från ABF, Södertörns Högskola, några från Skärholmens Stadsdelsförvaltning, Levande verkstad, 2:a Hemmets danslinje, 5:te Elementet och Vox Pacis styrelse. Det var en annorlunda workshop, som berörde. Liknande mer något som vi framöver kom att kalla: **vandrande föreställningsföreläsning**.

Och vad blev resultatet i nätverket mer än att vi lärde känna varandra bättre?

- Vox Pacis artister/medverkande blev bekanta med en miljö de tidigare inte besökt.
- Etnografiska museet nådde fram till en målgrupp de tidigare inte lyckades nå.
- Ny gemensam museipedagogik utvecklades mellan innerstad o förort.
- Husam Taha och Nora Sandholm-Azémar fick fortsatt förtroende att utarbeta nya koncept med några av Etnografiska museets personal. Man kan säga att tycke uppstod som befruktade varandra.

NY MUSIEPEDAGOGIK?

Två ytterligare vandrande föreställningsföreläsningar genomfördes på Etnografiska museet i samarbete. Skolklasser och kulturskolor bjöds in. De blev entusiastiska. Vad hände mer? Jo,

- Vox Pacis unga rappare blev tillfrågade om medverkan vid vernissager.
- Under en kväll genomförde vi också en kortversion av "Från Ökenblues till hiphop - den universella rytmen" med offentlig publik.
- Museerna erbjöd oss generöst att använda deras lokaler för möten, planerings- och informations-träffar och mindre repetitioner.
- Medelhavsmuseet och Etnografiska museet blev under två år en självklar mötespunkt och vi kom att alltmer förlägga våra projektledarmöten där.

På så sätt kom lokaler både i innerstan och förorten att integreras i Vox Pacis hela verksamhet och stadens offentliga rum blev bekanta för dem som annars mest rört sig i förorten och t ex aldrig tidigare varit på museum. Och vice versa.

Forskare som följt processen menar att Vox Pacis genom vårt arbetssätt och strategi:

1. erövrat det offentliga rummet
2. nått fram till teaterovana personer
3. lyckats introducera artister och medarbetare till nya människor och
4. gett dem möjlighet att lära känna okända yrkesgrupper, såsom museum intendent och museum guider, m.m.

Några av projektledarna, i synnerhet Nora Azemar-Sandholm och Husam Taha, uppskattade kontakten med museerna mycket. Husam berättade att han aldrig tidigare vetat att det fanns sådana jobb, och Nora sa att det varit en dröm för henne att få en fot **in** i museivärlden. Även de yngre rapparna och dansarna kände en stolthet i kontakten med museerna. Och vice versa: för museernas personal kom samarbetet med Unga Vox att bli en öppning till förorten. Samarbete kom också längre fram att ske med Östasiatiska museet. (se. Kinesisk opera).

Nora och Husam fortsatte att arbeta med Världskulturmuseerna tills hon och Timothy lämnade Sverige för Kina våren 2014, Ismail flyttade till Malmö. **Från våren 2014 blev Husam ensam kvar som projektledare**. Samarbetet mellan honom och Världskulturmuseerna har fortsatt i liten skala, främste

genom deras chef Gundela Pettersson (för pedagogik & programverksamhet vid Världskulturmuseerna, Stockholm)

Nätverket: Förort – City – Förort kom efter första året att fortsätta samarbetet främst mellan Unga Vox – Världskultur museerna – ABF. Vi producerade tillsammans en rad seminarier under rubriken: Utanförskap, drömmar, möjligheter. Även Anna Lindhs Stiftelsen fanns med genom att både Vox Pacis och Världskulturmuseerna fanns i deras nätverk, (läs mer längre fram), de övriga hamnade i periferin men var tillgängliga för oss i olika situationer.

KAOS nr. 3

När julen (2012) närmade sig hände något med Unga Vox produktionsteamet/ de s.k. handledarna som skulle promota och leda våra unga projektledare började bete sig underligt, frågetecknen var många och hopade sig....vad var det som pågick? Och allt detta prat om brist på pengar, vad berodde det egentligen på? Oron gjorde att arbetsprocessen på alla plan påverkades negativt, även så styrelsearbetet, arbetet med projektledarna. Allt! Och just nu när det började flyta. Det kom fram omständigheter som totalt överraskande och inte hade gått att förutse; En var indragen i en ekonomisk härva, baktal och rättegång, en annan i sjukdom, den tredje i dödsfall, hela skutan vajade ordentligt. Något stöd eller arbetsinsats fanns inte längre att vänta därifrån. Jag blev ensam kvar att ansvara för vårt påbörjade arbete med projektledarna. **Och repetitionerna måste igen ske i åtta olika lokaler men scenen var klar. Vi skulle spela på Subtopia, en teaterscen knuten till Cirkus Cikör, i Alby. Vi hade fyra dagar på oss att med 32 artister och med ljus, ljud och scenbild få föreställningen på fötter. En styrelsemedlem erbjöd sig att ansvara för mindre uppgifter – sådana som föräldrar i Enskedespelet alltid svarat för tillsammans**

ÖKENBLUES FORTSÄTTER

Vad händer när nerver börjar tryta? Premiären närmade sig men stod vi verkligen vid målet? Plötsligt försvann en rappare på promotion resa till Köpenhamn, en annan till Saud-Arabien, en tredje måste på själva genrepet plötsligt infinna sig tillsammans med sin pappa hos Sociala Myndigheterna, en fjärde hade sparkats ut från hemmet och tvingades bo på ett hotellhem, en femte skulle plötsligt förrätta en begravning, osv. Själva genrepdagen fick jag använda till att ringa runt och prata med samtliga och försöka lösa märkliga uppkomna situationer, ta emot TV, press, nerver. Det var tufft, på gränsen till omöjligt. Den rutinerade och erfarna producent som hoppat in och tillika blivit tekniskt och sceniskt ansvarig för uppbyggnaden gjorde ett fantastiskt arbete. Vi jobbade dygnet runt. Men han var ju egentligen inte känd för ensemblen **vilket krävs för att klara av alla olika personligheter**. Tidigare hade han arbetat med besvärliga skådespelare på Dramaten och livstidsfångar på fängelser – men det här överträffade allt han varit med om. Även han med sin professionalitet tappade.... taget, t.ex. när en av de mycket begåvade rapparna men starkt präglad av sin adhd, rasande skrek åt saxofonisten att han var en djävla rasist, och fortsatte sen uppjagad att rusa runt och ta egna och överrumplande beslut. Eller när den vuxne gnawamästaren från Marocko plötsligt inte förstod ett ord, utan gick in i sin egna lilla värld och ohämmat började dricka bakom ryggen, missförstå svenskan och franskan (hade varit i Sverige knappt 1 år), och ansåg att han som mästare skulle befinna sig i centrum, helst framför alla andra. Det här är ändå bara några exempel – av **många**.

För de flesta unga tycktes det här tumultet på något vis tillhöra vardagen. De var inte nämnvärt bekymrade. Men det var jag. Var det här värt alla ansträngningar? Men vi hade 10 utsålda skolföreställningar, SVT-kultur skulle komma, politiker från Skärholmens **Stadsdelsnämnd** var inbjudna osv. Det var bara att ro skutan i land.

PREMIÄREN. En trollstav måste ha lagt sig över ensemblen under natten. Ett överraskande och fokuserat lugn härskade på premiärdagen. Publiken strömmade till trots lång resväg, för de flesta. Till allas vår förvåning (som fanns bakom scenen) levererades en magnifik föreställning. Blandningen av teater och hiphop överraskade. Den teaterovana publiken som gått dit ändrade sin uppfattning om teater. Teaterrummet hade blivit en magisk odysseé, något de inte väntat sig. Och vice versa, hiphop skeptikerna fick en aha-upplevelse. Rapp med jazz, visa, psalm och kinesisk kampsport och skådespeleri. Det var nytt och spännande. Kanske vi lika gärna kunde ha kallat den för En Förorts Opera?

Föräldrar och släktingar kom, men inte alla. Skolklasser och kända rappare och andra som var idoler för många, kom också. Ansvariga från andra delar av Stockholms förorter hade besökt oss. Ryktet hade spridit sig positivt mellan förorterna. Ensemblen strålade av lycka och alla ville fortsätta till hösten. Fortsätta – skanderade de. Det här fick inte ta slut. Vore det inte lämpligt att fortsätta när det nu gått så bra? Vore det inte skoj om de fick möta en ny publik, nu när så mycket nerlagt arbete var gjort?

LITEN TURNÉ I FÖRORTEN

Så resonerade vi och tackade ja till en inbjudan som hade kommit från Järfälla Kulturkommitté. De önskade oss för några dagars gästspel i oktober och ABF hade bjudit in oss till Demokratiforum Dagen i Rinkebys Folkets Hus. ABF/Massood Maha hade också hjälpt till så att vi fick spela två veckor på Teater Reflex i Kärrtorp under november månad, 2013. Slutligen blev det så att Unga Vox spelade "Ökenblues" på fem olika platser i Stockholmsområdet (inklusive en trailer på Etnografiska museet). Allt detta under året 2013. Då var vi ändå en ensemble där majoriteten av aktörerna fortfarande gick i gymnasiet, och därför tvingades repetera på kvällar och helger och resa långt. Lite påfrestande men också beundransvärt att de orkade och ville. Speciellt när vi på hösten igen stod utan producent. Och **projektledarna utan ledning och dessutom upptagna** med att agera, också. Endast Nora var förmögen att balansera mellan olika rollerna, de andra tappade tidsuppfattningen. Att resa och frakta runt en sån här stor **föreställning** till olika scener utan producent var en kraftmätning – större än beräknat. Avsaknaden av ett team, back stage, var stor. Styrelsen åtog sig några mindre uppgifter.

Men detta gör vi aldrig om. I normala fall krävs det 14 dagars instudering för en professionell ensemble med full personalstyrka bakom scen för att kunna föra över en föreställning från en scen till en annan. När vi kom till Teater Reflex blev glädjen stor men vi hade bara 3 dagar på oss, skulle minst behövt det dubbla. Brist på tid för repetitioner på teaterscenen gjorde att det tog en vecka innan föreställningen satt.

Nominering till Kingsize hiphop gala.

Efter spelningarna på Reflexen blev Unga Vox's föreställning "Från Ökenblues till Hiphop – den universella rytmen" nominerad som bästa hiphopföreställning i original, till Kingsize-galan på Globen. Det var en stor ära. Och alla var stolta.

Husam, Ismail och jag inbjöds. Nu hade vi omvända roller, Ismail och Husam guidade mig in i en för mig okänd värld: Rapp-Sverige. Det var spännande och en absolut ny upplevelse. Alla var där. Vårt mångfaldsarbete hade öppnat många nya dörrar, på flera plan, för oss alla. Vi har lärt oss en massa, om oss själva, om varandra, om världen. Är det inte det som kallas integration?

*Låt mig presentera mig jag heter Sufyan
växte upp i orten andra sidan barriären utan chans
lärde mig snabbt att här i världen ingen är jämlik
ingen vill va fattig säljer min själ för att bli rik
måste jag trampa på tår för o uppnå mitt mål
gå över vissa gravar javisst det gör jag nå
inget samvete när det kommer till o tjäna pengar
men du ser mig inte i orten i porten stå och hänga
mina vänner d e tjänstemän regeringar o staten
kallas inte kriminella men säljer droger o vapen..... osv.*

Förkortad rapptext från "Ökenblues" av Husam "Hoosam" Taha

Den bortrövade själen

KURS I KINESISK PEKINGOPERA PÅ ABF – SKÄRHOLMEN

Parallellt med arbetet kring a/ Ökenblues, b/ Nätverket, c/projektledarna och c/kontakten med Södertörns Högskola startade också Unga Vox d/ en Pekingopera kurs på ABF i Skärholmen.

Historien bakom var att Timothy hittat Vox Pacis hemsida på nätet när han fortfarande gick på teaterskola i Finland, och då upptäckt att en av Kinas mest berömda Pekingopera artister, Jeny Wu, numera bodde i Sverige och ingick i Vox mobila ensemble! Timothy var angelägen att träffa henne för eventuellt samarbete. Kunde jag hjälpa till? Efter samtal med ABF-Syd kom vi fram till att det skulle var möjligt att sy ihop en specialkurs i Pekingopera med Jeny och Timothy som pedagoger, (med assistans av Nora Azemar) måndagkvällar i Skärholmen under 1 1/2 års tid. Första året en grundkurs och sista halvåret en fördjupning. Inslag av kinesisk kampsport/dans kom att ingå även i Vox ungdomsmusikal "Från Ökenblues till Hiphop".

Studenter kom från Cirkus Cikör, Kulturama, några av Operans unga **statister samt löshästar**. Efter ett år genomfördes en offentlig elevföreställning från delar av Pekingopera **"Den bortrövade själen"**, på Östasiatiska museet. Massood Maha, **ABF-verksamhetsansvarig** för förorterna avslutade med att dela ut diplom till alla elever som genomgått grundkursen. Grönt kinesiskt te serverades vid entrén och salen fylldes av svenskar och prominenta kineser.

Jeny Wu var/är mycket stor i Kina och många kineser i Stockholm/Sverige följer fortfarande hennes görande och låtande. Projektet resulterade i att både Timothy och Nora längre fram, med Jenys hjälp, erhöll ett kulturstipendium från kinesiska ambassaden i Stockholm. De skulle få bo och studera kinesisk opera gratis på den berömda kinesiska operaskolan, **National Academy of Chinese Theatre Arts in Being**. Att de måste lämna arbetet hos oss i Unga Vox, var tråkigt, men samtidigt roligt. Vi uppfattade naturligtvis att det var en unik möjlighet för dem och roligt att de genom Vox kontaktnät fått **möjlighet** att förverkliga en av sina största drömmar. Det var också bra för alla i Unga Vox att se hur dörrar kan öppnas bara man tar initiativ såsom Timothy gjort när han första gången kontaktade mig och Vox Pacis utan att veta vart de skulle leda till. Vox Pacis stora, internationella och kulturella kontaktnät har **kunnat** hjälpa flera av Vox Unga's medlemmar att gå vidare med sina drömmar. Det värmer.

ANNA LINDHS STIFTELSEN

Husam Taha har tex fått göra en arbetsresa till Kairo/Egypten. Det började med att han tillsammans med mig vinter 2014 deltog i ett spännande, internationellt seminarium på 2:a Hemmet i Skärholmen. Rubriken var: **Den arabiska våren – situationen i Mellanöstern**. Arrangör: Anna Lindh Foundation (Vox Pacis samarbetspartner sedan 2007). Deltagare kom resande från hela Norden, Europa och Mellanöstern. Husam som palestiniere och arabtalande rappare blev sedd och uppskattad i ett helt nytt forum än han tidigare var van vid. Han gjorde ett gott intryck som i sin tur ledde till att han sommaren 2014 blev inbjuden som enda representant för Sverige och Vox Pacis att medverka i en fredskonferens i Kairo, Egypten på temat: **Vad är skillnaden mellan Dialog och Konflikt?** Efteråt har han fått flera förfrågningar om att komma till andra ställen. Genom Anna Lindh Stiftelsens svenska nätverk fick Husam också representera Vox Pacis på FNs fredsdag i Skärholmen, september 2014. Tillsammans med en norsk-palestinsk ung kvinna genomförde han en workshops-föreläsning på Röda Korsets Folkhögskola, **Skärholmen** och dagen därefter medverkade Unga Vox med Husam, Ismail och Mamadou och 10 unga rappare och spoken words artister i en freds-rapp-konsert på en utomhusscen, på torget i Skärholmen. Arrangör Anna Lindh stiftelsens, svenska nätverk.

Det har varit ett medvetet förhållningssätt från Vox sida att satsa på projektledarna så mycket som möjligt, vilket bl a inneburit att vi hjälpt till att öppna så många dörrar som vi bara kunnat, förmedlat kontakter in till vårt nätverk, m.m. Projektledarna har själva en stor begåvning men ibland brister de i social kompetens eller i "sociala svenska nycklar", och avsaknad av nätverk in i det "svenska samhället". Det har vi försökt råda bot på speciellt för dem som lever i förorten.

3/4 av ungdomarna har sina rötter i andra kultur, många i en muslimsk värld. **Genom** arbetet och delaktigheten i Unga Vox har de fått möjlighet att integrera sina olika identiteter till att bli en helhet. Inte bara genom att arbeta och undersöka ”ett tredje scenspråk” utan även genom olika möten med vårt rikt, internationella kontaktnät. Något de tidigare inte kunnat drömma om.

RAPPORT FRÅN SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA

Södertörns 3 kvinnliga forskare (två professorer och en docent) från **mångkulturfakulteten** följde nu utvecklingen intensivare, bandade och filmade några av rappskrivar kursens möten, samtalande och **dokumenterade**. Längre fram bjöd de även in alla rappare till Södertörns Högskola för intervju och samtal. De hade bl.a. kommit fram till att arbetet med Unga Vox och föreställningen Ökenblues hade stärkt de ungas identitet och självkänsla och tränat dem att fundera på begrepp som fred, demokrati och frihet. (v.g. Se bifogad rapport)

ÅR 3 2014 – NY MEDVETENHET I VÄXANDE

*Tanken på en ny och tredje föreställning började sakta se dagens ljus. Vi tänkte att det skulle bli en anti-rassistisk föreställning, byggt på händelserna i Husby och Kärrtorp. Upplevelser som de flesta på olika sätt varit involverade i och hade en massa åsikter om och känslor kring. Från att tidigare ha arbetat med ett **historiskt** fantasimaterial gick vi från historia till nutid och mötte oss själva i vår egen närmiljö. Det blev på en och samma gång både roligare och mer känsligt.*

*Det fanns nu en grupp runt 60 - 70 ungdomar som under de första två åren på olika sätt varit knutna till Vox, de hade lärt sig hur en musikedramatisk produktion växer fram, lärt sig hur man arbetar generöverskridande över ålders- och etnicitetsgränser. Lärt sig hur man uppträder inför publik, lärt sig vara med i debatter och seminarier. Lärt sig hur man möter media (TV, radio, tidningar) och på andra sätt deltagit i det offentliga rummets samtal och samarbete med institutioner i innerstan och förorten. Allt detta har kunnat ske i trygghet, dvs. de har hela tiden haft människor som de känt, runt omkring sig. De har också lärt sig mer om förortens olika **kulturinstitutioner**. Riksteatern, Subtopia och ABF var t.ex. tidigare okända institutioner för de allra flesta, **det** har nu blivit välkända miljöer som de **är** välkomna till. Deras referensramar hade vidgats **på många olika sätt***

Det har varit intressant att se hur mycket de unga växt under resans gång. De hade blivit alltmer disciplinerade och mer målmedvetna. Helt enkelt mer motiverade. Man skulle kunna säga att de vuxit upp, blivit professionella, och känt tillhörighet med Vox-ensemblen. Arbetet har också gett dem en viss status. Ryktena kring Vox har varit övervägande positiva. Många av vännerna ”snurrade och surrade runt” men vi var tvungna att begränsa. Från att de unga lite rynkat på näsan åt teater skrev de nu på Facebook att: ”jag jobbar i en teatergrupp”. Vi hade blivit deras teater. Grymt. På så sätt **öppnade de** också dörren till en ny värld.

Men även för oss äldre har mötena och lärdomarna varit många. Vi hade lärt oss att känna och behärska en ny kultur; hiphop/rapp, gnawa och många olika dansformer och fått djupare förståelse och insikt om mångfalds samhället villkor och möjligheter. Även vi har arbetat genres överskridande på många plan. Folksångerskan och skådespelaren Gunnel Mauritzson, har t ex vid flera tillfällen talat om att arbetet med Vox Pacis gett unika möjligheter att få jobba genreöverskridande. Hon upplever att musiklivet ofta har strikta gränser mellan genrer, musikformer, generationer. Och menar att Vox Pacis skapat och vidgat en möjlighet till ett nytt sorts stimulerande och utvecklande möte, och en annan sorts frihet. Det är intressant eftersom hon även är anställd på Musikhögskolans folkmusik-institution, som också jobbar med mångfald.

EN HIPHOP KABARÉ I ORTEN

Inom Unga Vox beslöt vi oss för att försöka göra En Hiphop Kabaré om händelserna i Husby och Kärrtorp, 2013. Men vad skulle berättas, hur skulle det vinklas? Kabaré är en intim form som vi beslutade oss för att arbeta med. Det skulle bli en mindre ensemble än tidigare, 18 artister istället för 30 – 35. De flesta kom från Ökenblues, tre var nya, det innebar också att alla skulle få mer att göra och bli mer

synliga på scenen. Något de hade önskat sig. Urvals principen var enkel, de som hängde på och ville vara med fick den möjligheten. Problemet var alla begåvade dansare. Vi kunde bara ta med tre som sen blev fem, från Fryshuset, Botkyrka, (efter tjt). Men jag misstänkte att de afrikanska dansarna/killarna (kallat ABC-gruppen) både socialt och konstnärligt, också ville fortsätta, även om de inte hört av sig. Jag hade rätt i mitt antagande. Frågan på premiären de ställde var just: varför "uteslöts" just de? Mitt hjärta blödde, de var begåvade, men vi förmådde varken logistiskt, konstnärligt eller ekonomiskt ha en sån stor ensemble som vi haft tidigare. Så tråkigt när vi byggt upp och nått fram till både engagemang och förtroende. Det kändes nästan plågsamt kriminellt att inte följa upp.

DRÖMMEN OM EN EGEN TEATER

Igen började jag fundera på: om vi bara haft en egen teater i förorten och inte hela tiden behövt kompromissa om utrymme och tider så skulle vi haft möjlighet att följa upp alla som var motiverade och ville fortsätta.

Vi kunde ha gjort:

- flera mindre produktioner.
- arbetat mer med att integrera föräldrar och ungdomsgeneration.
- vad allt skulle vi inte kunnat göra md teater, dans, workshops, seminarier?
- alla skulle fått chans att växa och integreras ytterligare.

Trots alla yttre och inre svårigheter har Unga Vox modell visat sig fungera: Den unga självkänsla har stärkts, vi skulle ha kunnat skapat a/arbetstillfällen b/förståelse c/ kontakter d/ i viss mån avvärjt kriminalitet och våld e/ gett support åt deras mångfalds- identitet f/ skapat ett innovativt scenspråk som talar till människor både i förorten och innerstan d/ skapat en ny scenskola

Unga Vox hade alla chanser till att kunna bli en modell mot utanförskap, våld och terror – som kunde ha använts i ett fördjupat integrationsprojekt. Samhället lägger ut mycket pengar på olika integrationsprojekt men förmår inte alltid skapa mångfaldsprojekt.

EN HIPHOP KABARÉ I ORTEN

Vi började planera för den sista uppsättningen. Arbetsmetoden fördjupades ytterligare. Rapp- och spoken word –texter skulle **som tidigare** fram och levereras in i en ramberättelse, ett manus. **Vi ett team med 10 rappare** (som tillslut blev åtta), fem dansare och fyra professionella artister. Premiären planerades till början av december 2014 på Teater Reflex i Kärrtorp. 18 artister på scenen och 6 – 10 bakom.

Teater Reflex producent blev under några månader också Vox Pacis producent. Men fortfarande satt vi fast i lokalproblem: vi kastade oss mellan olika repetitionslokaler: 2:Hemmet, ABF-Skärholmen, men också ABF's lokal på Söder, Musikhögskolan, Riksteatern, mitt hem, Teater Reflex. Och värre än tidigare, nu hade vi bara tillgång två dagar på själva scenen innan premiären. Teatern kunde vara upptagen alldeles innan och efteråt beroende på att Teater Reflex mer fungerade som ett kulturhus än en regelrätt teater –inga improvisationer var möjliga. Vi var ändå glada att kunna vara på samma teater som sist, det ingav en viss stabilitet för hela teamet. **En viktig igenkännings faktor.** Teater Reflex hade också ett kontaktnät i närområdet som var värdefullt.

UTANFÖRSKAP – DRÖMMAR – MÖJLIGHETER

Nätverket: Förort – City –Förort börjde på senhösten planera en seminarierie som skulle vara på olika offentliga rum, både i City men också i förorten under våren 2014. En trojka bildades som skulle ansvara för seminarierien tillsammans, d.v.s. Unga Vox – Världskulturmuseerna - ABF.

I inbjudan skrev vi: **Välkommen till en seminarierie som vill knyta ihop förort och innerstad. Med utgångspunkt i händelserna i Husby maj 2013 samtalar vi kring att vända det destruktiva till något kon- struktivt, att använda kraft och kreativitet till gemensam framtidstro.** Varje tillfälle ramas in av sång och rap. Fri Entré. Samarbetspartner: Vox Pacis, ABF Stockholm, Världskulturmuseerna och Fryshuset, (bifogad informationsblad).

Vi kom att kalla seminarieserien för: Utanförskap – Drömmar – Möjligheter

En rad spännande föreläsare kom, nya tankar, nya samtal uppstod, allt skulle omvandlas till manus idéer och en föreställningsidé.

FRÅN FÖRELÄSNING TILL FÄRDIG FÖRESTÄLLNING

Tillsammans med tio rappare träffades vi regelbundet under hela våren, sommaren och en bit in på hösten 2014 i ABF's lokaler i Skärholmen, samtalade och skrev. Husam Taha fortsatte att ansvara för **rappworkshopen** men vi la också stor vikt att samtala med varandra om många andra saker både det som kommit fram vid seminarierna men också mycket annat. T.ex.

- Hur var det i Sverige för 100 år sedan?
- Miljöprogrammet, invandring, utanförskap, möjligheter.
- Vad kommer hända i Framtiden om 100 år?
- En av de viktigaste och mest heta diskussioner handlade förstås om bränderna i förorten
- Var det förståeligt det som skedde?
- Kunde det ursäktas med de ungas känsla av utanförskap och det svenska samhällets bristande engagemang – eller.....?

Frågor ställdes:

- Är bränder en konstruktiv lösning på problemen?
- Vilka andra möjligheter finns?
- Hur mycket ansvar har den enskilde individen för det som händer?

Det nya var också att alla på ett tidigt stadium var inkluderande i föreställningsidéen, dvs. regi, ljus, ljud, rappare, dansare, sångare/sångerskor, konferenciern, pianisten och slagverkaren Christian Jormin. Husam var fortfarande ansvarig rapp och beatskoordinator. Gunnel och undertecknad skrev sångtexter om det saknades perspektiv som borde finnas med i k-baréen men inte fanns. Och så la vi till ett Framtidsväsen. Vi kallade henne för just Framtiden. Hon tog kontakt med oss jordingar genom en universell mobil och hon sjöng en fantastisk soul.

I sista stund blev manuset klart. Vi hade även lagt in Sara och Robbins intressanta spoken word-texter. Åsikterna hade gått fram och tillbaks, men tillslut steg olika röster och gestalter upp och såg på kravalerna utifrån **deras** olika perspektiv. Där fanns konferenciern, socialtanten, ungdomsgänget, tjallaren, civilpolisen, polis, Husbybor och Kärrtorps- demonstranter, globetrotern, nazister, tuggaren, iakttagaren, romsk tiggare – sångare och dansare – och till allt detta Framtiden. Genom hennes ögon kunde vi för en kort sekund lämna våra fastlåsta positioner och se nytt. Och öppna de möjligheter som finns längst, längst inom oss.

Men något hade hänt! Vad?

Även om förtroende oss emellan var bättre än någonsin förklarade de unga artisterna att jag egentligen inte visste hur det var i orten. Vi var tvungna att hitta kompromisser och lösningar som alla kunde accepteras både **innehållsmässigt** och teater-estetiskt för att samtliga skulle känna sig nöjda. Det var mycket viktigare än tidigare. Det hade växt fram en ångslan, **dvs. det fick absolut inte bli töntigt**. Många i orten är **inte van vid teater och har vissa svårigheter att avläsa rollkaraktärer, dvs. att en karaktär är en karaktär och inte ett uttryck för skådespelarens personlighet. T.ex. när någon gjort en riktigt bra rolltolkning, hade det missförstått och förväxlats – vännerna hade hejdlöst garvat ! Det var mycket genant. Och fick absolut inte upprepas! Tex fick inte svarta gestalta nazister fast vi knappt hade några vita. Och många för mig spännande teatrala scenlösningar måste förkastas. Inom rappkulturen rappar man nästan alltid utifrån sina egna upplevelser, det var nånting nytt att för- ena rapp och rolltolkning och kunde misstolkas. Det var något frustrerande – men jag lärde mig en hel del under dessa konfrontationer. Lärrika. Och till slut blev även jag nöjd.**

Åsikterna gick fram och tillbaka, något som vi också visade i föreställningen, men när alla tillsammans slöt upp i slutsången och med stark inlevelse och innerlighet sjöng: **We are here** ... då kom tårarna. Och fram lyftes undertextens budskap tydligt: **Vi är alla här för att stanna. Tillsammans ska vi bygga**

det här landet och den här världen, i mångfald, inkluderande för alla. Det var stort. Glädjen lyste både från scen och i salongen. Och ensemblen var lycklig att de genomfört något som var genuint för dem. Det var befriande. Och mycket, mycket roligt.

Mottagandet var översvallande. Efter varje föreställning ställde sig publiken upp, applåderade, stampade i golvet, ropade, sjöng med. Ungdomar men också **föräldragenerationen**, diplomater, präster, imamer, kända rappare, studenter och kompisar - kom. De föräldrar som inte hade varit där tidigare kom nu. De pyste av stolthet. Och upplevde att de fått en egen förortsteater som berörde och att det var första gången de fick se så många artister på scen som kom från förorten och som berättade något som var angeläget just för dem. De önskade fortsättning. Svårt för dem att förstå både under vilka villkor Vox lever men även frilansarnas villkor och den svenska kulturpolitiken. Ibland kändes det märkligt. Skulle allt detta upphöra nu? Var det försvarbart?

REFLECTIONER

Det har ibland kommit påpekande och frågor som: varför satsar ni på en professionell teater? Varför ta det så allvarligt? Min uppfattning är att det just är allvaret och engagemang som har gjort Unga Vox viktigt. Just att vi arbetat seriöst mot föreställningar har attraherat. Det var föreställningarna de strävade efter, längtade efter, ansträngde sig för: Det var för föreställningen som de unga spräckte gränser och lyfte. Tog nya språng. Växte. Naturligtvis gällde det samma för de äldre professionella. Det var genom föreställningarna som vi kunde undersöka om ”det tredjescensspråket i rörelse” hade bärkraft. Och den yngre och äldre generationen mötas på lika villkor.

I en normal situation räknar man med att det tar minst två år per uppsättning för att gå från idé plan – till färdigt koncept, (manus, musik, repetitioner, scenbyggen, kostym, ljus, ljud) - och färdig föreställning. Med det perspektivet skulle det ha tagit oss minst 6 år att producera de tre musikdramatiska föreställningarna. Samtliga hade nytt manus, ny musik, nya sångtexter, ny scenbild.

Varför pressade vi oss så? Det kändes viktigt att undersöka om konceptet höll idémässigt och det krävdes några produktioner för att kunna göra jämförelser och dra slutsatser.

Om tanken med ”ett tredje scenspråk i rörelse” samt arbete med nätverk: Förort-City-Förort, var bärkraftigt måste vi skaffa oss ett underlag innan utvärdering och analys kunde ske. Själva idén med en förortsteater anser vi måste bygga på samverkan i mångfald för att kunna rättfärdigas. Jag tror nu att vi kan bedöma att vi efter tre år har lyckats att nå ut på bred front med gott resultat.

CIRKELN ÄR SLUTEN

Vid två tillfällen har vi bjudit in imamen Awad Olwad från Guds Hus i Fisksätra för att prata om **islam-musik - kultur**. Ryktet gick ju att islam förbjöd sång, musik och dans. Och teater! Ungdomarna var bekymrade och några kände sig pressade hemifrån. Ensemblen fick grundligt prata igenom situationen med **imamen**. Han lovade att det ingenstans i Koranen står att musik är förbjudit. Det betydde mycket. Och ännu större blev glädjen när han kom och tittade på föreställningen och blev entusiastisk.

Awad Olwan såg föreställningen sista dagen och blev rörd och entusiastisk men även ledsen att det just var sista dagen. Han hade velat ta med sig många grupper och elever från Fisksätra. Han skriver: *”Stort tack för en oförglömlig teaterföreställning, det är bland det bästa jag har sett på många år. Jag kan tänka mig offra ett och annat för att mina barn och deras kompisar i Fisksätra får se den. Det skulle vara underbart om vi kunde hitta en samarbetsform...”* De måste få se den, skrev han.

Men igen, vi har ingen egen teaterlokal och Teater Reflex har sagt nej till fortsatt samarbete. De vill göra egna föreställningar – gärna med Unga Vox’s artister på teatern, på Reflex’s egna villkor men inte med hela Vox Pacis som organisation. Det är villkoret för en bostadslös teater. Ande men inte kropp. Alltför sårbart att leva och verka under såna omständigheter. Ändå finns det en glädje i tanken att de unga kan leva vidare med alla de olika kontakter och nätverk som de fått under de här 3 – 4 åren.

